کاری ڕەش

سەلام عەبدوڵلا

پێشەکی دەبێ ئەوە بلێم کە کاك نەوزاد، لە وتارەکەی (ڕەش و بۆر–تەماشای کوردستاننێت بکە) ، مەبەستەکەی بەجوانی داڕشتووە و ماندووبوونێکی زۆری پێوە دیارە.

من لێرە ئەم تێبینیانەم هەیە لە سەر ووتاری ناوبراو:

١/ بەداخەوە سەرنجی کاك نەوزاد لە بارەی کاری رەشی ئۆروپییەکان ناتەواوە. ئەو ئۆروپییانە کە کاری رەش دەکەن، تەنها لە بەرئەم هۆیانە نییە"بێکاری درێژخایەن. . . . . ستانداری ئەوان ئێجگار بەرزترە لەوەی پەنابەرانی خۆرهەلاتی. . "، بەڵکو دەیان هۆی تر هەیە و لەوانە، هەژاری، خوێندن، خۆ دزینەوە لە باجدان، قەدەغەکردنی کارکردن بۆ پۆلۆنی، لیتوانی. . . هتد. کاك نەوزاد دەتوانێ پێمان بلێ، نزیکەی یەك ملیون پەنابەر و کۆچکراوی"ناشەرعی هەیە" چۆن و بەچی بژێن؟. . . هتد. سەدان هەزار مرۆڤ هەیە، پەنابەرییان وەرگرتووە، بەلأم مەرەخەسی کارکردنیان پێنادرێ. هەروا، ژمارەیەکی لە رادە بەدەر هەیە، لە بەر بێکاری، وەلأتەکانیان بەجێهێشتووەو بۆ کارکردن روویان کردووەتە ئەلمانیا. ژنان، لەشفرۆشی دەکەن، خۆشەویستی ساختەیانە، تا یەکێك ئەزدواجیان لە گەڵ بکات و مافی مانەوە وەربگرن!سەرمایە باوکسالار، بەناوی ئازادییەوە، ئەم باجە بە سەر ژنانی سەپاندووە! هەر چۆن ئەنکلس دەلێ، پاش شۆرشی پیشەسازی مافی شەوی یەکەم لە فئوداڵەکانەوە بوو بە مافی سەرمایەدارە خاوەن کارگەکان، ئەوا ئەمرۆ، مافی شەوی یەکەم دراوە بەوانەی لە ئۆروپا دەژین! سەرمایەداری سێکسیزمی بتەوتر دەکا، بواری سۆزانی بەرفراوانتر. بەم شێوەیە، پیاوان ئیمتیازاتەکانیان دەستاو دەست دەکەن!

٢/ تەنها پەنابەری کورد کاری ڕەش ناکات، بەڵکو زۆربەی پەنابەران و کۆچکراوانی وەلأتانی"جیهانی سێ و چوار"ناچارکراون، هەروا هەموو دانیشتیوانی ئۆروپا ناچارکراون کاری ڕەش و بۆر بکەن. جا کار لە کوێ هەیە؟ ئەو ٤ملیون و نیو کەس لە ئەلمانیا بێکارە. زۆربەی ئەم بێکارانە، خۆزگە بە کار دەخوازن، بەلأم لە کوێ؟

٣/ کاری ڕەش و بۆر بووە بە فاکت، بۆیە دەبێ هۆکانی لەلایەی خاوەن دەسەلأت بگەڕێی، نەك لە لای پەنابەری کورد!ئەم بارودۆخە (ناچاربوون بە پەنابەری وکۆچکردن، پەدیدەیەکی. نزیکەی هەر سەد ساڵێك جارێك ئەم جۆرە رەوە ملیونییە روو دەدا لە سەر ئاستی جیهان، ئەم جارەیان پرۆژەی جیهانگیری سەرمایە لە بەردەمیدا بەرپرسیارە.

٤/ بارودۆخی ژیانی واقیعی خەڵك لە چوارچێوەی دەسەلأتی باو و شێوەی رێکخستنی باری ئابووری و کۆمەلأیەتی بە گشتی (دوور لە نەتەوە و ئاینەکان) بڕیارد دەدا لە سەر ئەوەی تاکەکان چۆن بژین، بۆیە پەنابەرو کۆچکراوە هەژارەکانی هەموو نەتەوەکان، چارەی خۆیان لە بەرامبەر خاوەن شکۆکان"گران دەکەن"! ببورن، ئەوە خاوەن شکۆ "مرۆڤدۆستەکانن"مەرجەکان بۆ کاری رەش و بۆر دەرەخسێنن، بەلأم لەولاوە، بۆ خزمەتکردنی مەبەستەکانیان پەنجەی تاوانباری بۆ چینە هەژارەکان درێژ دەکەن. بەمە شۆفێنیزم و دژایەنی لە نێو کرێکاران و بێکارانی نەتەوەکان درووست دەکا. کاك نەوزاد بە خۆیش لەوە ئاگادارە کە دەسەلأتدارەکان هەموویان باش دەزانن کێ و لە کوێ کاری ڕەش دەکا. بەداخەوە کاك نەوزاد، یەخەی پەنابەران دەگرێ!

٥/ خاڵەکانی (٢، ٣، ٤، ٥، ٦، ٧ ، ١٢، ١٣، درووستن، لە خاڵەکانی تر وردبینانە نین.

٦/ ئەوە کاری ڕەش نییە کە گۆڕانکارییەکی زۆری بە سەر یاساکانی کار و کۆمەلأیەتی هێناوە، بەڵکو هۆی تری هەیە، ئەوەش بەرنامەریزی دەستکێشانەوەی دەوڵەتە لە کەرتەکانی، قۆناغی گواستنەوەیە بەرەو پریڤاتکردنی ئەو کەرتانە.

٧/ دیاردەی کاری"بۆر" مۆدێلێکی نوێیە لە بواری پەیمانی کارکردن! وبە ڕاستی زەرەرێکی گەورەیە لە کارگەران کەوتووە.

٨/ بەگشتی دەتوانم ئاماژە بکەم بۆ بەرنامەی تاتشەریزم کە پاشان بە ریگانیزم ناوبرا: پریڤاتزیرکردنی کەرتی دەوڵەتی (پەروەردە، تەندەرووستی، پۆست. . . شەمەندنەفەر. . . هتد) . سەردەمی کاری ٨سەعات بە رەسمی تا پێیان بکرێت تەسك دەکەنەوە، بە کردەوەش تەسکراوەتەوە، واتە سەردەمی فۆردیزم لە ڕێگای ئاوابوونە. ئەمرۆ نموونەی کارکردن (بەشێوەی ئەمریکی) بە سەر جیهان دەسەپێنرێت.

٩/ زەرەرەکانی کارکردن بە رەش، وەك کاك نەوزاد ئاماژەی بۆ کردووە، زۆر درووستن. بەڵام بەڵگەهێنانەکانی تری، دەقاودەق لە لایەن رۆژنامە فاشیستەکان و کۆنزەرڤاتیف و لیبراڵەکانەوە پرۆپاگەندەیان بۆ دەکرێ، ئەمە لە دەرەوەی ویست و مەبەستی منە.

١٠/ ئەگەر فشاری سەختی هەژاری و بێکاری نەبێ مومکین نییە تاقە یەك کەس هەبێ ئامادە بێ وەك شوفێر لە ڕێگای ئۆروپا و کوردستان کار بکات، چونکە ئەوەی لە سنووری تورکیاو یۆنان تا سلۆپی بە شوفێرەکان دەکرێ، لە کەرامەت شکاندن، بێ وێنەیە، جا کاك نەوزاد، تۆ بلێی ئەو خەڵکە لە خۆشیانەوە ئەو تەحقیرکردنە قبووڵ دەکەن؟ پەرەگرافە دوابیەکانی کاك نەوزاد، هەر بە قەد ووتە عەرەبییەکەیە: **áØÇÈ ÇåÈ ÏÑÌÉ ÑÞÎ ãÇßÏ**.

١١/ هیوادارم ئەم تێبینیانە وەك بەرگری لە کاری ڕەش و بۆر ناونووس نەکرێ. باسی کاری ڕەش و بۆر زۆر زیاتر لەم تێبینیانە هەڵدەگرێ. هیوادارم کاك نەوزاد هەوڵ بدا لە پاڵتاك سمینارێك لە بارەی ئەم بابەتە بگێڕێ.

٦/١٦